

## DE VOGELS



Tarjei Vesaas

# *De vogels*

Uit het Noors vertaald door Marin Mars

Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

De publicatie van dit werk kwam mede tot stand door een subsidie van NORLA.



Oorspronkelijke titel: *Fuglane*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Gyldendal Norsk Forlag AS, 1957

© Tarjei Vesaas, 1957

© Vertaling uit het Noors: Marin Mars, 2018

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Omslagontwerp: Bas van Vuurde, Haarlem

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4482 1

ISBN 978 90 488 4483 8 (e-book)

NUR 302

## OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Meld je aan voor de nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de nieuwste boeken van Lebowski Publishers via [www.lebowskipublishers.nl/nieuwsbrief](http://www.lebowskipublishers.nl/nieuwsbrief)

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.



I



# 1

Mattis keek of de hemel die avond helder was en onbewolkt, en dat was zo. Toen zei hij tegen Hege, zijn zus, om haar op te vrolijken:

‘Je bent net een bliksem.’

Hij huiverde even bij het woord dat hij in zijn mond had genomen, maar het was veilig, omdat de hemel mooi was.

‘Met je breipennen, bedoel ik,’ voegde hij eraan toe.

Hege knikte achteloos en werkte verder aan het grote vest. De breipennen blonken. Ze werkte aan een grote roos met acht blaadjes die binnenkort tussen de schouders van een of andere kerel zou zitten.

‘Ja ik weet het,’ zei Hege kort.

‘Maar jou waardeer ik ook, Hege.’

Hij tikte langzaam met zijn middelvinger op zijn knie – zoals altijd als hij nadacht. Op en neer, op en neer. Hege was allang opgehouden hem te vragen of hij met die vervelende gewoonte kon stoppen.

Mattis ging door.

‘Je bent niet alleen een bliksem met die achtbladige rozen, maar met alles wat je doet.’

Ze wuifde het weg:

‘Ja ja ja.’

Mattis zweeg tevreden.

Het was verleidelijk voor hem om het woord bliksem in de mond te nemen. Er verschenen een soort merkwaardige dwars-

strepen in zijn hoofd als hij het woord bliksem gebruikte, en dat trok hem aan. Voor de bliksem in de lucht was hij doodsbang – en hij gebruikte het woord nooit in drukkend en zwaarbewolkt zomerweer. Vanavond was het hier veilig. Het had die lente al twee keer geonweerd, met hevige donderslagen ook. Mattis had zich toen het op zijn ergst was zoals gewoonlijk op de buitenplee verstoep – want iemand had hem ooit verteld dat de bliksem nog nooit in een dergelijk gebouwtje was ingeslagen. Of dat voor de hele wereld gold, wist Mattis niet, maar hier klopte het tot nu toe godzijdank.

‘Bliksem ja,’ mompelde hij, als het ware nog steeds tegen Hege, die zijn stoere praat van die avond beu was. Maar Mattis was nog niet klaar:

‘Ik bedoel: ook met denken,’ zei hij.

Toen keek ze snel op, alsof ze bang was, er was iets gevaarlijks beroerd.

‘Zo, nu is het wel weer mooi geweest,’ zei ze resoluut.

‘Wat is er?’ vroeg hij.

‘Niets. Blijf nu maar rustig zitten.’

Hege was erin geslaagd dat wat tevoorschijn wilde komen, de kop in te drukken. Het noodlot van die stumper van een broer vrat namelijk al zo lang aan haar, dat ze schrok en een steek voelde wanneer Mattis het woord denken gebruikte.

Mattis had wel iets gemerkt, maar bracht dat in verband met zijn eeuwige schuldgevoel omdat hij niet werkte, zoals andere mensen – en hij draaide zijn bekende riedeltje af:

‘Morgen moet je iets te doen voor me vinden. Dit gaat zo niet langer.’

‘Ja,’ zei ze lukraak.

‘Ik kan het niet langer aanzien. Ik heb al niets meer bijgedragen aan het huishouden sinds –’

‘Nee, het is een tijd geleden dat je iets hebt ingebracht,’ liet ze zich een beetje onnadenkend, een beetje scherp ontvallen. Ze had



er meteen spijt van, op dit punt kon Mattis niets hebben, zolang hij het zelf niet zei.

‘Zulke dingen moet je niet tegen me zeggen,’ zei hij haar met een vreemde uitdrukking op zijn gezicht.

Ze werd rood en boog haar hoofd. Maar Mattis vervolgde:

‘Je moet gewoon tegen me praten.’

‘Ja, dat is waar.’

Hege zat daar met gebogen hoofd. Wat moest je met dit onmogelijke? Af en toe knapte er iets in haar – en dan werden haar woorden kwetsend.

## 2

Broer en zus zaten op het stoepje van het armoedige huisje waar ze met zijn tweeën woonden. Het was een mooie warme juniavond, en het oude hout van het huis had een lome geur na de zonnige dag.

Ze hadden hier al een hele poos gezeten zonder een woord te zeggen – voor ze over bliksem en bijdragen aan het huishouden waren begonnen. Zaten daar maar naast elkaar. Mattis zat met een strak gezicht naar de boomtoppen te kijken. Dat zitten staren van hem was ook een vertrouwde aanblik voor zijn zus. Ze wist dat hij het niet laten kon, anders had ze hem wel gevraagd ermee op te houden.

De twee woonden hier als het ware helemaal op zichzelf – je zag geen andere huizen – maar achter het kleine sparrenbos was een landweg en een gehucht. Aan de andere kant glinsterde een groot meer, met verre oevers aan de overzijde. Het water kwam tot vlak onder aan de heuvel waar het huis stond en daar hadden Mattis en Hege een aanlegplaats en een boot. De kleine open plek rondom het huis was omheind en hoorde erbij, maar aan de andere kant van de omheining hadden broer en zus niets te vertellen.

Mattis dacht:

Ze weet niet waar ik naar kijk. Hij kwam in de verleiding om het te vertellen.

Want Mattis en Hege – daar zijn er hier twee van! Dat weet Hege niet.

Hij vertelde het niet.

Vlak achter de omheining staken twee dorre espen met schilferige witte toppen boven het groene sparrenbos uit. Ze stonden vlak naast

elkaar en werden in de volksmond dus *Mattis-en-Hege* genoemd, maar niet openlijk. Mattis had het toevallig gehoord. Het was zo'n beetje één woord geworden: Mattis-en-Hege. Die naam moest al lange tijd in gebruik zijn voor hij Mattis ter ore was gekomen.

Twee dorre espentoppen naast elkaar, midden tussen groen uitlopende sparrenkruinen.

Binnen in hem kriebelde het van opstandigheid hiertegen, en hij kon het niet laten steeds maar naar ze te kijken. Maar Hege hoefde dit niet te weten, besloot hij elke keer dat ze hier zo zaten. Ze zou toch alleen maar vreselijk boos worden – en de toppen heetten nu eenmaal zo.

Tegelijkertijd voelde Mattis zich door een soort stille zorg omringd, omdat die toppen er nog steeds waren. Waarschijnlijk stonden ze alleen maar in de weg, maar de eigenaar kwam ze niet voor je ogen omhakken om ze in zijn kachel te gooien. Dat zou ook wel heel erg zijn, vlak onder de neus van de mensen die onder die namen leden, bijna een moord. Daarom deed hij het ook niet.

Ik zou die man weleens willen ontmoeten, dacht Mattis. Maar hij komt hier nooit.

Mattis dacht nog verder:

Wat was dat voor grapjas die die namen voor de toppen had bedacht? Daar kwam je nooit achter. Je kon er alleen maar op zomeravonden op het stoepje over zitten piekeren. Maar het was een man, die ze had bedacht. Mattis kon zich niet voorstellen dat het een vrouw geweest was, hij had een hoge dunk van vrouwen. Hij was ook boos dat Hege werd vergeleken met zo'n dorre top, dat sloeg nergens op! Dat kon iedereen zien. Die scherpe, verstandige Hege...

Wat deed er nou toch zo'n pijn?

Dat weet je best, luidde het antwoord, betekenisloos als het ware, maar het was de waarheid.

Je zou je moeten afwenden, ze de rug moeten toekeren – in plaats daarvan kijk ik ernaar, het eerste wat ik 's ochtends doe en het laatste wat ik doe voor ik naar bed ga. Dat slaat nergens op.

‘Mattis?’

Hij schrok op uit zijn gedachten.

‘Wat zie je?’ vroeg ze.

Hij kende die vragen van haar maar al te goed. Hij moest niet zo zitten zoals nu, hij moest niet dit en hij moest niet dat, hij moest zo zijn als de andere mensen, en niet die Slome, zoals ze hem noemden, die overall waar hij kwam opschudding veroorzaakte als hij werk wilde of zoiets.

Snel vestigde hij zijn ogen op zijn zus. Vreemde ogen. Altijd waren ze onzeker, schuw als vogels.

‘Ik zie niemand,’ vertelde hij.

‘O.’

‘Jij bent ook een rare,’ zei hij, ‘moet ik elke keer dat ik om me heen kijk iets zien – hoe zou het hier dan zijn? Dat zou me hier een volle boel worden.’

Hege knikte slechts. Ze had hem als het ware weer terug en kon verder werken. Ze zat nooit op het stoepje zonder iets te doen, zoals Mattis, ze kon heel snel breien, en dat moest ook wel.

Mattis keek met ontzag naar haar werk, dat zorgde voor brood op de plank, zo goed en zo kwaad als het ging. Zelf verdiende hij niets. Niemand wilde hem hebben. Ze noemden hem Slome, en grijnsden als het over hem en werken ging. Mattis en werken, dat ging niet samen. In het van werk bruisende dorp deden vast allerlei verhalen de ronde over hoe het ging als slome Mattis wilde werken – dat was een hopeloze zaak.

*Jij mijn snavel tegen steen*, dacht hij plotseling – en hij voelde een schok.

Wat?

Maar het was weg.

Het beeld en de woorden schoten door hem heen. En even snel waren ze ook weer verdwenen – in plaats daarvan stond er een muur vlak voor zijn gezicht.

Snel keek hij naar zijn zus. Ze had niets gemerkt. Ze zat daar

klein en vief, maar geen meisje meer, ze was veertig jaar.

Als hij nu zulke dingen tegen haar zou zeggen? Snavel tegen – ze zou het niet begrijpen.

Hege zat vlak naast hem, dus had hij goed zicht op haar sluike, donkerbruine haar. Toen zag hij opeens een paar grijze haren tussen de bruine. Lange zilverkleurige draden.

Heb ik vandaag soms haviksogen? dacht hij blij verrast, die waren me nog niet opgevallen. Hij riep spontaan:

‘Maar Hege!’

Ze keek snel op, opgelucht over zijn toon. Bereid om erin mee te gaan:

‘Wat is er?’

‘Je wordt grijs!’

Ze kromp in elkaar.

‘O ja.’

‘En aardig grijs ook,’ zei hij. ‘Ik zie het vandaag voor het eerst. Wist je dat?’

Ze gaf geen antwoord.

‘Dat is echt vroeg,’ zei hij. ‘Je bent nog maar net veertig. En dan al zo grijs.’

Op dat moment voelde hij ergens vandaan een blik op zich gericht. Niet van Hege. Ergens vandaan. Een doordringende blik. Misschien kwam hij toch van Hege. Hij schrok en begreep dat hij iets verkeerd had gedaan, maar wat wist hij niet, hij had toch alleen maar goed gekeken.

‘Hege.’

Eindelijk keek ze op.

‘Wat is er nu weer?’

Nee, nu wist hij niet meer wat hij wilde zeggen. Ook de blikken waren verdwenen.

‘Nee, laat maar,’ zei hij. ‘Brei maar lekker verder.’

Nu glimlachte ze en zei:

‘Dat is goed, Mattis.’

‘Ja want het geeft toch niet?’ vroeg hij voorzichtig. ‘Dat ik dat zei over dat je grijze haren hebt?’

Ze schudde slechts wat met haar haren, uit een vrolijk soort balorigheid.

‘Welnee. Dat wist ik toch allang.’

Ondertussen was ze de hele tijd met de glimmende breipennen in de weer. Dat ging de hele dag vanzelf door, leek het wel.

‘Ja, je bent vlijmscherp,’ zei hij om boete te doen voor dat wat hij niet had moeten zeggen.

Daarmee kon hij weer zo’n woord gebruiken dat vlak voor hem verleidelijk stond te schitteren. Verderop stonden nog meer van zulke woorden met scherpe randjes. Woorden die niet voor hem waren, maar die hij stiekem toch gebruikte, en die goed voelden op je tong en kriebelden in je hoofd. Ze waren allemaal een beetje gevaarlijk.

‘Hoor je dat, Hege?’

Ze zuchtte:

‘Ja.’

Geen woord meer. Nee nee, zo was ze nu eenmaal. Misschien kreeg ze te veel complimentjes van hem?

‘Maar het is echt vroeg om grijs te worden,’ mompelde hij zodat ze het niet hoorde. Hoe zit dat eigenlijk bij mij? Ik moet even gaan kijken nu ik eraan denk.

‘Ga je slapen, Mattis?’

‘Nee, ik ga alleen even...’ Hij wilde zeggen: in de spiegel kijken, maar slikte het in. Ging naar binnen.

### 3

Toen Mattis het huis binnenging, zag hij pas wat een mooie avond het was. Het grote meer was helemaal glad. De heuvels aan de overkant in het westen lagen in een nevel – dat was trouwens meestal zo. Het rook naar vroege zomer. Op de grote weg die je door het sparrenbos vanaf het erf niet kon zien, bromden de auto's als het ware puur voor de lol. En de hemel was helder, het zou die nacht niet gaan onweren.

Dwars door de bliksem, dacht hij en huiverde.

Dwars door dwars, dacht hij.

Als je *dat* eens kon.

Hij bleef naast zijn klapbank staan peinzen.

Van kleins af aan had hij in de klapbank in de kamer geslapen – dus hij kon wel zeggen dat hij die kende. Hij wilde dat de rest van zijn leven ook, had hij besloten. In de klapbank zaten kerven uit de tijd dat Mattis een jongen was en een mes had gekregen. Er stonden ook vage, dikke potloodstrepen op het ongeverfde houtwerk, van toen hij een potlood kreeg. Deze strepen en rare figuren zaten op de onderkant van het deksel en elke avond voor hij ging slapen keek hij ernaar, hij hield ervan omdat ze nooit veranderden. Dat wat ze moesten zijn, dat waren ze. Hij kon van ze op aan.

Hege had het kleine slaapkamertje daarachter. Mattis rukte zich los en ging er naar binnen, want daar hing de enige spiegel in huis.

Hij stapte haar kamertje binnen. Het rook er schoon, verder was er bijna niets. Maar wel de spiegel die hij nu nodig had.

‘Hm!’ zei hij zomaar tegen zichzelf toen hij zijn spiegelbeeld zag.

Het was echt lang geleden dat hij zichzelf op deze manier in de spiegel had gezien. Soms kwam hij hier om de spiegel te halen als hij zich moest scheren. Maar dan keek hij alleen naar het scheren en dan nog kreeg hij de baardstoppels er niet fatsoenlijk af.

Nu keek hij als het ware naar Mattis.

Nee nee, zei het in hem. Een korte stomme uitroep waar hij geen verklaring voor had.

‘Mooi is anders,’ mompelde hij.

‘Veel spek zit er niet aan,’ zei hij weer.

‘Veel vlees ook niet.’

‘Slecht geschoren,’ zei hij.

Het klonk ontmoedigend.

‘Maar het valt toch ook wel mee,’ zei hij snel en zette zijn onderzoek voort. Het spiegelglas was ook niet goed, het vervormde het beeld – maar daar waren hij en Hege door de jaren heen wel aan gewend geraakt.

Mattis stond er nog maar net of zijn gedachten dwaalden af omdat hij in dit kleine, fris ruikende vrouwenkamertje was.

Nu sta ik hier als een meisje in de spiegel te kijken, dacht hij en het voelde goed. In dit verweerde spiegelglas hebben vast heel wat meisjes zichzelf bekeken voor ze hun kleren aantrokken.

Hij riep tal van mooie beelden op, maakte het aanlokkelijk.

Laat ik aan *hen* denken.

Maar hij hield er weer mee op.

Nee, niet midden in de week aan meisjes denken. Dat mag niet. Dat doet niemand.

Hij werd onzeker:

Ik wel, af en toe, bekende hij.

Maar niemand komt het te weten.



Hij keek in zijn eigen gezicht. Zag zijn oog, op hetzelfde moment zat het vol opstandigheid. Ik kan het wel doen als ik het maar niet vertel.

Ik ben vast zo geboren.

Hij zag zijn oog weer – nu verwijdde het zich en het werd open en verwachtingsvol.

Wat was dat?

Nee nee, zei het verbaasd in hem, in het wilde weg. Soms moest je zoiets zeggen, om bijna niets, ja om veel minder dan waar hij nu mee te maken had.

‘Maar *mooi* is anders,’ zei hij hardop. Nu moest hij verjagen wat hem in zijn macht had maar niet bij dit moment hoorde.

Peinzend en mager was het gezicht tegenover hem. Bleek. Maar een paar ogen trok hem naar zich toe en wilde hem niet loslaten.

Hij wilde tegen diegene voor hem zeggen:

Waar kom jij in hemelsnaam vandaan!

Waarom ben je gekomen?

Hij zou geen antwoord krijgen.

Maar het stond in de ogen daar – de ogen die niet de zijne waren, maar van ver kwamen en door nacht en dag hadden gekeken. Het kwam dichterbij. Het lichtte op. Op hetzelfde moment was het voorbij en zwart.

Hij dacht kort:

Slome Mattis.

Slome.

Wat zouden ze gelachen hebben als ze mij hier voor de spiegel hadden zien staan.

Ten slotte wist hij weer wat hij hier kwam doen, in het kamertje van Hege. Hij was op jacht naar grijze haren.

Aan de voorkant waren er geen. Hij boog zijn hoofd en onder zijn lok die naar beneden viel draaiden zijn ogen alle kanten op, op zoek naar die grijze haren. Geen een te bekennen. Daarna keek hij voor zover het ging achter elk oor.

Nergens een grijze haar. En hij was maar drie jaar jonger dan Hege, en zij was veertig.

Nee, met dat haar van mij zit het voorlopig wel goed, dacht hij. Maar over drie jaar ben ik net zo oud als Hege.

Niet één grijze haar. Dat moet ik beslist aan Hege vertellen, dat zal wel indruk maken, dacht hij, en was vergeten dat ze van dit gespreksonderwerp niets had moeten hebben.

Hij liep met grote stappen naar buiten. Hege zat vast nog op het stoepje, met haar breiwerk.

En ja hoor, daar was ze. Het vest ontstond als vanzelf onder haar rappe handen. De handen voerden slechts een zwijgende dans uit terwijl het vest zichzelf breide, zonder hulp.

‘Hè wat?’ zei ze, omdat hij zo opeens kwam aanstormen.

Mattis wees naar zijn lok:

‘Niet één grijze haar, Hege. Ik heb in de spiegel gekeken binnen.’

Hege wilde niet weer daarover beginnen.

‘Zo,’ zei ze en kapte het af.

‘Is dat niet goed dan?’ vroeg hij.

Ze antwoordde rustig:

‘Natuurlijk is dat goed.’

‘Ja, kijk maar eens naar jezelf,’ zei hij, ‘je mocht willen –’

Ze schoot uit haar slof:

‘Nou zeg –’

Hij hield meteen zijn mond. Er kwam iets over haar wat hem tegenhield.

‘Is er iets?’ vroeg hij, bang.

Ze ging staan.

‘Mattis.’

Hij keek haar gespannen aan.

‘Zeg het dan.’

‘Ik vind het niet leuk zoals je vanavond bezig bent en maar door zit te drammen.’

‘Maar *hebben* we het weleens leuk dan?’ antwoordde hij. Hij vond het maar raar, wat ze daar zei.

Hege keek hem radeloos aan. Alsof ze opeens hevige geschrokken was. Er moest snel iets gebeuren, want nu stond Mattis op de rand van iets waar ze geen grip op had.

‘We hebben het veel leuker dan je denkt!’ beet ze hem toe. ‘Jij staat er alleen niet bij stil. We hebben het leuk, elke dag weer!’

Hij deinsde achteruit, maar vroeg:

‘Wanneer?’

‘Wanneer?’ zei ze hard.

Weer viel ze uit. Dit moest stoppen.

‘Denk even na, Mattis,’ zei ze en vergat de gebruikelijke steek. Ze stond dreigend boven hem, hoewel ze kleiner was.

Mattis antwoordde:

‘Ik denk me helemaal suf.’

‘Dan moet je je ook veel leuke dingen herinneren!’

Hij dacht na, gaf geen antwoord.

Hege bleef volhouden. Ze moest het zo hard spelen dat er geen speld meer tussen te krijgen was.

‘Wij hebben het *leuker* dan andere mensen!’

‘Is dat wel zo?’ begon hij zonder overtuiging te mompelen, nauwelijks hoorbaar.

‘Ja!’ zei ze. ‘En dat mag je nooit vergeten.’

Daar bleef het bij. Mattis ging wat rechter op zitten, maar hij durfde haar niet tegen te spreken. Hege was scherp en wist heel goed wat leuk was. Het was het beste om er niet tegenin te gaan en zichzelf voor gek te zetten. Ze keek hem boos aan.

‘Dat wist ik niet,’ zei hij slechts.

Maar toen ging hem een licht op, en hij zei blij:

‘Goed dat je dat zei.’

‘Wat?’

‘Omdat ik het niet wist.’

Hij was blij, glimlachte.

‘Maar ga je nu weg?’ vroeg hij.

Hege knikte hem een beetje moeizaam toe bij wijze van antwoord, en ging naar binnen.

Hege ging die avond ook eerder naar bed dan anders. In elk geval ging ze eerder naar haar kamer. Mattis wilde haar vragen waarom, maar voor hij de kans kreeg, had ze hem al de mond gesnoerd met een ongeduldig:

‘Ja ja, dat kan tot morgen wachten, Mattis. Alsjeblieft, het is mooi geweest voor vandaag.’

Nu hij dit zo hoorde, verging hem de lust om nog door te vragen. Ze was uit haar doen, hij kon haar maar beter met rust laten. Hij vroeg zich af of hij iets verkeerd had gedaan. Waarschijnlijk dat met het haar. Was het dan zo erg dat zij grijs haar had en hij niet? Daar kon hij toch ook niets aan doen.

Maar zijn eten kreeg hij van Hege – ze had hem mooi in haar macht. En ze was scherp, dat in de eerste plaats, en daar had hij veel ontzag voor.

Hege liep weg zonder verder iets te zeggen. Zelf zat hij nog wat te peinzen.

Morgen ga ik naar de boerderijen om te vragen of iemand nog werk voor me heeft, dacht hij, en hij zag er nu al als een berg tegen op.

Want *dat* is het punt, met Hege. Ze onderhoudt me het hele jaar door. ‘Dat doet ze al veertig jaar,’ zei hij ook nog, zodat hij het niet kleiner maakte dan het was.

Onderhoudt me. Onderhoudt me.

Dat woord klonk zo bitter als espenschors als je erop kauwde.

En erop kauwen moest hij, jaar in, jaar uit. Als hij alleen er-

gens zat, zoals nu, moest het op de tong worden genomen en genadeloos worden geproefd. Het bitterste van alle woorden die hij kende.

Morgen ga ik werken.

Als er niets tussen komt tenminste, voegde hij er voor de zekerheid aan toe.

Als een mist van herinneringen waren daar al die dagen dat hij bij iemand werk had aangenomen. Op een boerderij of op de velden, in de bossen. Altijd was er wel iets wat het voor hem verpestte zodat hij het werk van die dag niet afmaakte. En dan vroegen ze hem niet meer terug. De scherpe mensen, die dingen bezaten en werk te verdelen hadden, die liepen hem voorbij alsof hij lucht was.

En zo kwam hij met lege handen weer thuis, bij Hege. Ze was er al zo aan gewend dat ze er geen woorden aan vuilmaakte. Maar zij moest de kar trekken. Je zou weleens willen weten wat ze daar eigenlijk van *vond*.

Zich vermennen morgen. Recht op het doel af, bij de boerderijen om werk vragen.

‘Ooit moet het toch lukken,’ zei hij streng, in het niets. Ik *moet* werk hebben. Hege is grijs geworden.

Langzaam begon het hem te dagen:

Ik heb Hege die grijze haren bezorgd.

Beetje bij beetje drong de waarheid tot hem door. Hij schaamde zich diep voor zijn gedrag.